

Stranden

DET DANSKE
SPEJDERKORPS

EN BID AF NATUREN

Sagte bølge skvulp er noget af det først vi oplever når vi nærmer os stranden.. En tur på stranden kan give mulighed for mange sjove og udfordrende aktiviteter og oplevelser for spejdere i alle aldre. Uanset om det er stenstrand eller sandstrand vil den være fuld af mange forskellige sten, tangarter, skaller, små dyr fra havet og meget mere.

Dette hæftet er en del af en lille serie, som er udarbejdet af Ildfluerne. Hæfter her indeholder lidt info og små aktiviteter til en tur ved den nærmeste strand. Der vil jævnligt komme nye hæfter med natur aktiviteter til store og små spejdere samt gamle og nye ledere eller andre som gerne vil en tur ud i naturen.

God fornøjelse

Naturudvalget

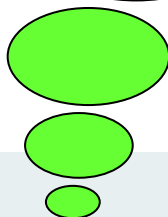

Hej

**I dag skal jeg en tur på stranden, for
at fange krabber og finde flotte sten.**

**Det skulle du også prøve. Få nogle
gode ideer her i hæftet**

Se også ildfluer.dk.

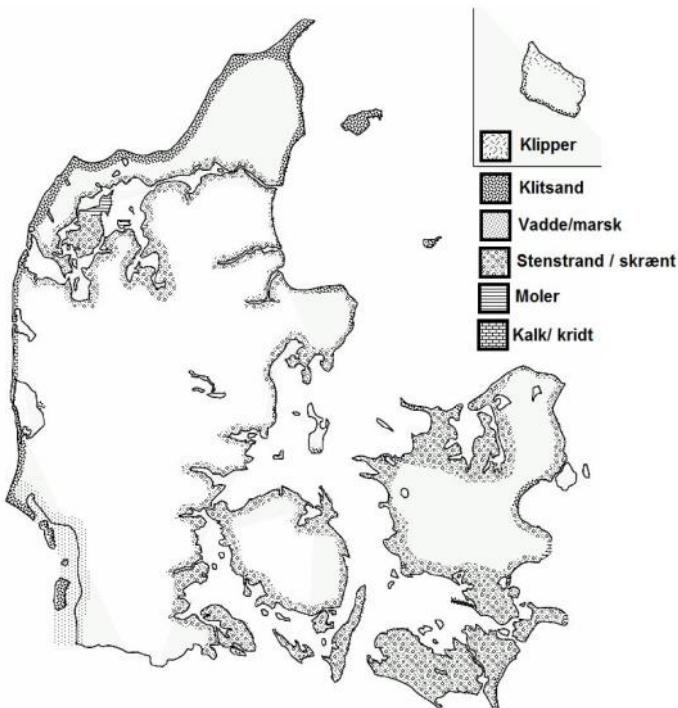
Havet og kysterne

Danmark er omgivet af hav og har en kyst strækning på mere 7000 km. Kysterne kan være udformet meget forskelligt. Nogen steder finder du nogle af de bedste sandstande og klitter, andre steder er der strandsten og stejle kystklinter eller måske endda klipper.

Flere steder findes kystklinter med tidligere tiders aflejringer. Ved andre kyster findes i dag sandstrand, hvilket kan skyldes en øget nedbrydning og transport.

På standen finder man ofte et udpluk af hvad der er tilført med isen under tidligere istider eller findes i overfladen i nærområdet. Ydermere kan du finde rester fra forstenede dyr og skaller fra nulevende dyr.

Hvis du ikke kender så meget til strandsten, kan du med fordel starte med at se på stenens form. På stranden ser du typisk rund-slebne sten, men måske er du også heldig at finde en ønskesten med hul eller en god flad sten til at slå smut med.

Havet og kysterne

Strandsand på sandstranden

Tilsyneladende er der ikke det store at se, men har du nu også set efter? Tag en håndfuld sand op i hånden og kig grundigt efter. Brug eventuelt et forstørrelsesglas eller et mikroskop. Beskriv det du ser. Har kornene forskellig farve? Er kornene afrundede eller har de skarpe brudflader? Er der skalfragmenter?

Flere steder er det muligt at finde tungsand på stranden. Tungsand er sand, hvor kornene er lidt tungere end den almindelige hvide strandsand. Typisk er det blandet op med almindelige sand og enkelte steder er det sorteret efter vægt. Med forstørrelsesglas kan man se at kornene er farvede (sorte, røde og brune), de er kantede og nogle kan være magnetiske. Sandet har forskellige egenskaber, fordi det består af forskellige mineraler. Det hvide sand er typisk kvarts og det tungere sand er gerne mørke mineraler som granat og magnetit.

Dyrespor

Hvis du har glemt forstørrelsesglasset, kan du se om du kan finde spor efter dyr. Der er god mulighed for at finde spor efter forskellige fugle. Hvis du kiggere bedre efter kan du måske også finde sport efter sandorme eller muslinger. Prøv at afsætter jeres egne spor og tal om hvordan man kan se forskel på om man går eller løber.

Vind og vand

Hvis det blæser kan i være heldige og finde former i sandet efter vinden (vindribber). Her kan i undersøge nærmere hvor vinden blæser fra, ved at hælde pulverfarve ud i en stribe. Lidt efter vil i se at farve har flyttet sig fra de højtliggende toppe og ned i dalene med mere læg. En tilsvarende transport foregår under vandet. Måske kan i finde bølgeribber, hvor der er lavvandet.

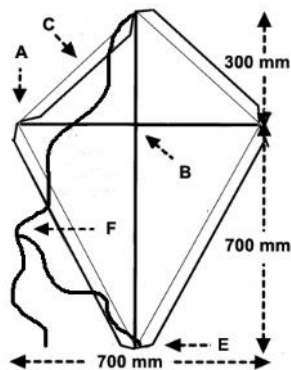
Byg en drage

Stranden er et godt sted at flyve med drage, da der er ubeskyttet og ingen træer, der giver læ. Dragen kan med fordel bygges på et spejdermøde, som optakt til strandturen.

Byg en gammeldags drage sammen med spejderne. Spejderne vil garanteret synes, at det er spændende at være med i dette projekt. Følg anvisningerne her og husk at dekorere dragen, så den bliver flot på himmelen.

Du skal bruge

- Træliste på 1 meter
- Træliste på 70 cm
- Kraftig tape
- Stærk snor
- Små søm med hoved
- Plastfolie eller evt. en stor affaldspose

Fremgangsmåde

- Søm små søm fast i alle liste-ender (For at forhindre at listen flækker, kan du først slå let med hammeren på den spidse ende af sømmet)
- Søm de to lister sammen så de danner et kors. Forsikr eventuelt med snor.
- Vikl snor fra søm til søm, så snoren danner kanten på dragen (B)
- Fold plastfolien ud eller brug evt. en stor affaldspose (Klip posen op i side og bund)
- Læg dragen på plastikfolien og skær til så folien er ca. 5 cm. større end dragen
- Fold folien rundt om snoren (C) og tape den fast med kraftig tape
- Lav en flot hale, ved at binde papir eller plastfolie-sløjfer på en lang snor. Fastgør halen i bunden af dragen (E).
- Bind snor fast foroven og forneden på den lodrette pind. Snoren skal være løs (F). På den lodrette snor bindes dragesnoren med en justerbar løkke, så man kan justere dragen til at flyve som den skal.

Dragen kan dekoreres ved enten at påklister andre farver folie, eller man kan male et sjovt eller drabeligt ansigt på dragen. Brug dekorations maling f.eks. Fun & Fancy som både kan bruges på plast og som er A-mærket. (Produkter mærket med A kan benyttes af børn fra 3 år. A mærket betyder, at produktet overholder de strenge sikkerhedskrav, som Fællesrådet for Formnings- og Hobbymaterialer har stillet).

Hvorfor er havet salt

Hvorfor er havet salt

Saltet er dannet samtidigt med jorden. Når det er endt i havet så er det fordi det kan opløses i vand. Det faste stensalt er hårdt som sten. Når havet ikke er mere salt end det er (3,5%), så er det fordi der ikke er blevet tilført mere opløst salt fra vandløbene. En del af vandet fordamper efterhånden, men saltet fordamper ikke. Derfor øges saltmængden langsomt med tiden. Nogle søer, hvor der er tilstrømning af vand og intet afløb, bliver også salte, især hvis fordampningen er stor. Den mest salte sø på jorden er Det Døde Hav.

Typiske sten på stranden

Sten du finder på stranden, ser gerne meget forskellige ud, om de er våde eller tørre. Du kan med en fordel prøve at gøre dem våde.

Sten opdeles i 3 typer ud fra hvordan de er dannet. De kan være dannet i havet, i dybt i en vulkan eller være omdannet under høj temperatur og tryk.

Sandsten

Sandsten – består af sandkorn sat sammen af en usynlig lim. Der er ofte afrundede og slebet af vandets sagte skvulp. Ved nærmere iagttagelse er det mulig at skelne de enkelte sandkorn fra hinanden. Nogle sandsten er stribede efter havbunden og nogle har spor fra gravende dyr.

Flint

Flint – er nok den mest udbredte sten man finder. Den kan være flere farver fra mælkehvid, lysegrå, gulbrun til sort. Den har tit en sjov form som et fantasidyr, uden nødvendigvis at være en forstening. Flint er dannet som udfyldning i revner og gravegange i kalk, der er dannet at små kalkholdige dyr i tidligere have.

Porfyr

Porfyr - er en plettet sten. Pletterne kan være forskellige i form og farve. Stenen er dannet under en vulkan og størrelsen af pletterne har noget at gøre med hvordan den er afkølet på dens vej til overfladen. En rombeporfyr en speciel porfyr med firkantede pletter (nederst til venstre).

Granit

Granit - er en ensartet plettet sten, med røde, grå og sorte pletter. Stenen bruges ofte som kantsten og brosten i byen. De enkelte kor smyger sig omkring hinanden og er smeltet sammen. De sorte korn er bløde og kan rises med en negl (hvis de er store nok). Granit er dannet 30 km under en vulkan.

Gnejs

Gnejs – er en sten man godt kan forveksle med granit, men den er gerne sribet. Den er dannet ved at en granit udsættes for tryk og temperatur. Kornene i granitten bliver orienterede og gnejsen fremstår sribet fra en side og prikket fra en anden side.

Typisk tang

For de fleste er tang noget, som ligger på stranden og lugter fælt. Tang er ikke rigtige planter, men flercellede, store alger, såkaldte makroalger. Tang er imidlertid - en overset ernæringskilde i den vestlige verden og samtidig en vigtig råvare til mange teknologiske produkter. Eksempel på anvendelse af tang i en salat: Avocadosalat med blancheret blæretang. Tang er en gammel nordisk fællesbetegnelse for planter, der vokser i havet. I daglig tale betegner tang det organiske opskyl, vi finder langs stranden.

Typiske muslinger og snegle

Snegle og muslinger hører til bløddyrene. Blæksprutter hører også til bløddyrene. I havene rundt om Danmark findes der omkring 80 arter af havmuslinger og omkring 90 arter af havsnegle.

Hjertemusling

Hjertemuslingen er kendt af de fleste. Den er hvidlig. Ser du på den fra siden, har den form som et hjerte. Set fra enderne har muslingerne hjerteform. Den lever nedgravet i havbunden.

Knivmusling

Knivmusling er en velkendt musling. Den har form som en lommekniv og lever i havbunden.

Blåmusling

Blåmusling er vores mest almindelige havmusling. Blåmuslingen er en stor musling op til 10 cm lang, og den er meget let at kende. Skallen er blåsort udvendig og indvendig hvid med perlemor. Skallen er oval, og den spidser til i den ene ende.

Sandmusling

Sandmuslingen er 12 centimeter lang. Den lever på lavt vand nedgravet i havbunden. Den har et smart ånderør, hvor den kan filtrere mikroorganismer fra det forbigående vand. Det er det den lever af.

Andet godt

Når man går en tur på stranden, ses mange forskellige ting, det kan være affald som er skyllet op på stranden af bølgerne, træ, døde dyr, skaller af krabber, glas som er slidt af bølgerne og sandet. Prøv selv når du går på stranden og se hvor meget forskelligt opskyl der ligger.

Strand mad

Blæretangsalat

Blæretang skal plukkes ved en strand med meget gennemstrømning, og så rent, som muligt..

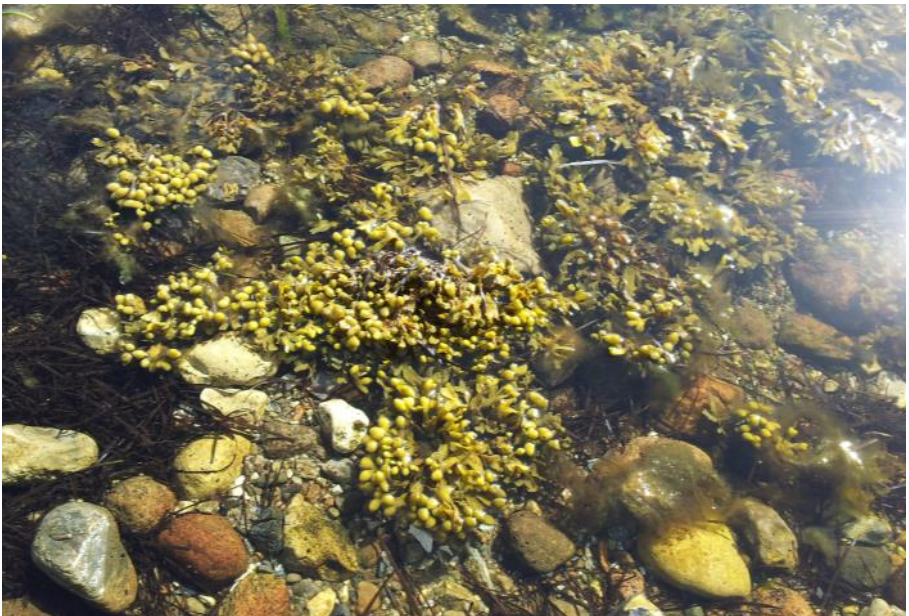
De yderste spidser, gerne med blærerne, klippes af med en saks for ikke at ødelægge planterne.

Tangen skylles i flere hold vand, og blanceres et kort øjeblik, til de bliver lysgrønne.

Køles hurtigt af i koldt vand.

En agurk skæres i tynde skiver, drysses med salt og trækker ca 10 min.

Saltet skylles af og agurkeskiverne blandes med lige dele kogt tang. En dressing af risvinseddike og sojasovs hældes over.

Forsteninger på stranden

Det er langt fra kun nulevende dyr, som du kan finde på stranden. Du kan nemlig også finde såkaldte forsteninger.

En forstening er et levn fra tidligere tiders liv i havet, der dog er bevaret fordi dets skelet er omdannet til sten eller dets skal er udfyldt med flint.

De almindeligste forsteninger du finder på stranden er søpindsvin og vættelys.

Søpindsvin lever fortsat i havet, men dem du finder forstenet på stranden er fra Kridttiden for 100 millioner år siden.

Vættelys, har intet med lys eller vætter at gøre. Et vættelys er fra en uddød blæksprutteart, der levede for 50 millioner år siden. Blæksprutten havde et indre skelet, som man finder som forstening.

Strand quiz

Sæt ring om det rigtige bogstav - se løsningen på www.ildfluer.dk

Søpindsvin er:

- A. Et svin der er falden i en sø
- B. Et forstenet dyr
- C. En person der smider ting i en sø

Savtang:

- A. En plante der kan spises
- B. Et stk. værktøj
- C. Er giftig plante

Strandskade:

- A. Et hul i strandkanten
- B. En fugl
- C. En skade man kan få på stranden

Rombeporfyrr:

- A. En busk
- B. En sten
- C. En person fra udlandet

Må man bade når man lige har spist:

- A. Nej man skal sove først
- B. Vente en time
- C. Ja det må man gerne

Pæleorm:

- A. Orm der ligner en pæl
- B. En musling der borer i træværk i havnene
- C. En Person der sider på en pæl

Ruer:

- A. Et gammelt fiskeredskab
- B. Et lille krebsedyr
- C. En fugl

Vættelys:

- A. Et lys fra den nordiske mytologi
- B. En del fra en forstenet blæksprutte
- C. Et lys, man ser i sydlig retning, ligesom nordlys

Morild:

- A. Et bål ens mor har lavet på stranden
- B. En alge der lyser
- C. Et lys fra et fyr i det fjerne

Havtaske:

- A. En fisk der kan spises
- B. En taske der bruges når man er ved havet
- C. En ubehagelig person på strand

Baderegler

- Lær at svømme.
- Bad kun sammen med andre.
- Bad kun hvor det er tilladt.
- Bad kun hvor en voksen har undersøgt bund,- bølge- og strømforhold.
- Gå aldrig længere ud end vand til navlen.
- Spring kun på hovedet, hvor vandet er dybt nok.
- Svøm altid langs med kysten.
- Bad kun når du er helt frisk og aldrig med alkohol i blodet.
- Hvis du begynder at fryse, så gå op af vandet.

HUSK kun en tåbe frygter ikke havet.

Aktivitet

Prøv om I på stranden kan finde nogle ting, hvor I ved brug af forbogstaverne kan danne ordet "strand" Eksempel: Rav - r